

Kritik mot Socialnämnden i Skellefteå kommun för passivitet med anledning av en anmälan från polisen om att en förälder var misstänkt för barnpornografibrott

Beslutet i korthet: En polisman anmälde till socialnämnden att en man, som hade umgänge med sin dotter, var misstänkt för barnpornografibrott. Nämnden vidtog ingen åtgärd med anledning av anmälan. I sitt yttrande till JO uppgav nämnden att det inte fanns skäl att inleda en utredning "då det endast rör misstanke om brott".

JO uttalar bl.a. följande. Att det kommer till socialnämndens kännedom att en förälder som har umgänge med ett barn misstänks för brott innebär naturligtvis inte med automatik att det finns anledning att inleda en s.k. barnavårdsutredning. Den saken måste bedömas från fall till fall, liksom i fråga om andra anmälningar eller uppgifter till nämnden. Där har brottets karaktär och brottsmisstankens styrka självfallet stor betydelse. En utredning bör inte inledas om det redan från början står klart att nämnden inte kan eller bör vidta några åtgärder. Det är i detta fall, med hänsyn till brottsmisstankens karaktär, svårt att se att det utan ens en kontakt med vårdnadshavaren under förhandsbedömningen kunde stå klart att det inte fanns behov av någon åtgärd från nämndens sida. Nämnden får kritik för sin passivitet.

Anmälan

I en anmälan till JO klagade AA på Socialnämnden i Skellefteå kommun och Polismyndigheten i Västerbottens län. När det gällde klagomålen mot socialnämnden anförde AA bl.a. följande.

Den 10 november 2010 gjorde polisen en husrannsakan hos BB, som är pappa till AA:s yngsta dotter CC. Husrannsakan gällde misstanke om hembränning. Fram till den händelsen hade CC bott varannan vecka hos föräldrarna. När AA, som är ensam vårdnadshavare om CC, fick veta om hembränningen och polisens besök bestämde hon att CC endast skulle ha umgänge med sin pappa varannan helg tills situationen lugnade ned sig. Vid husrannsakan tog polisen en dator i beslag. När datorn undersöktes av it-tekniker hittade man barnpornografiska bilder. Det gjordes i slutet av mars 2011. Eftersom BB hade umgänge med sin dotter kontaktade en polisman kort därefter socialtjänsten. Polis mannen pratade med DD, men fick av henne veta att de inte kunde göra någonting eftersom BB ännu inte var dömd. Ingen utredning startades alltså. AA fick kännedom om misstankarna om barnpornografibrott först vid ett besök hos polisen den 10 maj 2012.

Anmälan mot polismyndigheten gällde långsam handläggning av förundersökningen mot BB. De klagomålen har prövats av JO i ett beslut den 3 februari 2014, dnr 1656-2013.

Utredning

JO begärde att socialnämnden skulle yttra sig om handläggningen med anledning av polisens anmälan till socialförvaltningen. Till JO:s begäran om yttrande fogades, utöver AA:s anmälan, en promemoria som hade upprättats av Polismyndigheten i Västerbottens län den 10 maj 2012, med anledning av AA:s besök hos polisen den dagen. I promemorian, som hade hämtats in av JO i ärendet med dnr 1656-2013, stod bl.a. följande:

AA informerades också om att undertecknad snart efter anmälan K6122-12 (*rätteligen K6122-11; JO:s anm*) tog telefonkontakt med soc. Skellefteå och informerade dem om hur det förhöll sig. D.v.s. att det dittills kunnat identifieras (klassat av Netclean) bilder med barnpornografiskt innehåll, bilderna hade förefallit vara nedladdade från nätet, dvs. inga egentagna bilder. Beslutet från soc blev vid det tillfället att de inte skulle agera på något sätt eftersom anmälan gällde *misstanke* om barnpornografibrott.

I sitt yttrande anförde nämnden bl.a. följande.

2010-11-10 inkommer anmälan angående misstanke om barnpornografibrott gällande dottern CC:s pappa. Dåvarande enhetschef, DD, gör bedömningen att det inte finns skäl att inleda utredning då det endast rör misstanke om brott.

JO gav AA tillfälle att yttra sig över remissvaret.

Rättsliga utgångspunkter

Socialnämnden ska enligt 5 kap. 1 § socialtjänstlagen (2001:453), SoL, verka för att barn och ungdomar växer upp under trygga och goda förhållanden.

Socialnämnden ska utan dröjsmål inleda en utredning av vad som genom en ansökan, anmälan eller på något annat sätt har kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden (11 kap. 1 § SoL).

Vissa myndigheter, bl.a. polisen, är enligt 14 kap. 1 § SoL skyldiga att genast anmäla till socialnämnden om de i sin verksamhet får kännedom om eller misstänker att ett barn far illa. Anmälningsplikten förutsätter inte att det är klarlagt att socialnämnden behöver ingripa. Det är en uppgift för socialnämnden att utreda det eventuella behovet av åtgärder.

Inom socialtjänsten gäller sträng sekretess för uppgifter som rör en enskilds personliga förhållanden (26 kap. 1 § offentlighets- och sekretesslagen [2009:400], OSL). Sekretessen hindrar dock inte att en myndighet inom socialtjänsten lämnar en uppgift till någon enskild eller en annan myndighet, om det är nödvändigt för att den utlämnande myndigheten ska kunna fullgöra sin verksamhet (10 kap. 2 § OSL).

Bedömning

Socialnämnden har i sitt yttrande till JO uppgett att en anmälan om misstanke om barnpornografibrott kom in den 10 november 2010. Nämnden har dock varken ifrågasatt de tidsuppgifter och andra uppgifter som AA har lämnat i sin anmälan till JO eller riktigheten av det som hade antecknats i polisens promemoria i maj 2012. Tidsuppgifterna stöds av den övriga utredning som hämtades in i JO:s ärende med dnr 1656-2013. Jag anser därför att det är utrett att misstanken om barnpornografibrott uppkom först under våren 2011, när polisens it-tekniker analyserade innehållet i BB:s dator. Polisens kontakt med socialförvaltningen om dessa misstankar kan således inte ha tagits redan i november 2010 utan först någon gång under 2011. Av nämndens yttrande framgår att "[f]ör 2011 finns inga kontaktnoteringar i ärendet." Polisens kontakt med förvaltningen tycks alltså inte ha dokumenterats. Nämnden har inte lämnat någon förklaring till detta. Jag vill därför inledningsvis framhålla vikten av att en anmälan som görs muntligt dokumenteras (se bl.a. 5 kap. 1 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd [SOSFS 2014:5 (S)], Dokumentation i verksamhet som bedrivs med stöd av SoL, LVU, LVM och LSS).

Att nämnden i det här fallet inte vidtog någon åtgärd med anledning av polismannens uppgifter berodde, som jag uppfattar remissvaret, på att det inte var fastställt att BB hade gjort sig skyldig till det brott han misstänktes för. Det ger mig skäl att uttala följande.

Att det kommer till socialnämndens kännedom att en förälder som har umgänge med ett barn misstänks för brott innebär naturligtvis inte med automatik att det finns anledning att inleda en s.k. barnvårdsutredning. Den saken måste bedömas från fall till fall, liksom i fråga om andra anmälningar eller uppgifter till nämnden. Där har brottets karaktär och brottsmisstankens styrka självfallet stor betydelse.

För att klarlägga om det krävs några åtgärder från nämndens sida behöver nämnden som regel inleda en utredning. En utredning bör dock inte inledas om det redan från början står klart att nämnden inte kan eller bör vidta några åtgärder (se prop. 1979/80:1 Del A s. 562). Frågan om nämnden ska inleda en utredning eller inte avgörs genom en s.k. förhandsbedömning. Under förhandsbedömningen får nämnden ta kontakt med det barn och de vårdnadshavare som anmälan rör (se bl.a. prop. 2012/13:10 s. 58 och JO 2010/11 s. 353, dnr 2008-1964). För att få ett bra underlag för att bedöma behovet av en utredning behöver nämnden normalt kontakta barnets vårdnadshavare.

BB var misstänkt för barnpornografibrott. Misstanken grundades på att man hade funnit barnpornografibilder i hans dator. Även om det inte fanns några misstankar om att BB hade förgripit sig på sin dotter borde det, med hänsyn till brottsmisstankens karaktär, ha legat nära till hands att i vart fall överväga om barnet borde ha fortsatt umgänge med fadern och hur umgänget i så fall skulle utövas. Jag har därför svårt att se att det utan ens en kontakt med vårdnadshavaren AA kunde stå klart att det inte fanns behov av någon åtgärd från nämndens sida.

Uppgiften om att BB var misstänkt för barnpornografibrott omfattades av sekretess enligt 26 kap. 1 § OSL hos nämnden. Uppgiften hade dock betydelse för CC:s förhållanden eftersom CC hade umgänge med BB. Med hänsyn till de skyldigheter som socialnämnden har när det gäller barns behov av skydd fanns det enligt min mening inget hinder mot att vårdnadshavaren informerades om saken. Det förvånar mig att nämnden inte kontaktade AA innan man beslutade att inte vidta någon åtgärd. Nämndens passivitet förtjänar kritik.

Ärendet avslutas.